

سرفصل درس «مبانی جامعه‌شناسی»

۱. معرفی درس و منطق آن:

این درس می‌تواند نقش اساسی در پایه‌گذاری ذهنی، بینشی و فکری دانشجویان داشته باشد و بذر بینش جامعه‌شناسی را از همان ابتدا در ذهن آنها بکار و بارور کند. درس مبانی جامعه‌شناسی، دروازه ورود دانشجویان به حوزه جامعه‌شناسی و آشنایی با اصول، قواعد، فرایندها، روش‌ها، حوزه‌های جامعه‌شناسی و تفکر نظری در جامعه‌شناسی است. هدف از طراحی این درس، آشنایی دانشجویان تازه‌وارد رشته آموزش جامعه‌شناسی با مبانی، مفاهیم، مباحث و حوزه‌های مطالعاتی این رشته است. دانشجویان با حضور در کلاس این درس، با بحث‌مقدماتی در حوزه جامعه‌شناسی آشنا خواهند شد، مفاهیم اساسی و پایه‌ای در این رشته را فرا خواهند گرفت، روابط رشته تحصیلی خود را با سایر حوزه‌ها و رشته‌های علمی حوزه علوم اجتماعی و علوم انسانی پیدا خواهند کرد، بطور مقدماتی با نحوه طرح سئوالات جامعه‌شناختی از موضوعات مختلف اجتماعی و فرهنگی آشنا خواهند شد، با بنیانگذاران این رشته و مهمترین نحله‌های فکری در حوزه جامعه‌شناسی آشنایی اولیه پیدا خواهند کرد. دانشجویان پس از گذراندن این درس، آمادگی پیدا می‌کنند که در ترم‌های بعد، با حوزه‌های نظری و روشی در جامعه‌شناسی و رویکردهای معاصر در این رشته آشنا شوند. پس از پایان ترم، دانشجویان آشنایی اولیه‌ای با بینش جامعه‌شناسی پیدا کرده و یاد خواهند گرفت نگاه جامعه‌شناس به پدیده‌های اجتماعی، متفاوت از سایرین است. تعلق خاطر به رشته تحصیلی و شکل‌گیری علاقه نسبت به رشته آموزش جامعه‌شناسی، اصلی‌ترین دستاورد این درس می‌باشد.

نام درس به فارسی: مبانی جامعه‌شناسی نام درس به انگلیسی:	مشخصات درس
پایمدهای یادگیری: در پایان این واحد یادگیری دانشجو قادر خواهد بود:	نوع درس: نظری
<ul style="list-style-type: none"> با مبانی علم جامعه‌شناسی آشنا شود. زمینه‌های شکل‌گیری تفکر جامعه‌شناختی و بینش شناختی در وی ایجاد خواهد شد. با حوزه‌های مطالعاتی، مفاهیم اساسی جامعه‌شناسی، صاحب‌نظران اولیه و عوامل شکل‌گیری جامعه‌شناسی آشنا شود. رابطه میان علم جامعه‌شناسی با سایر علوم را بفهمد. 	تعداد واحد: ۲
	تعداد ساعت: ۴۸
	شایستگی کلیدی: CK
	پیش‌نیاز: ندارد
	استاد متخصص برای تدریس:
	دکترای جامعه‌شناسی در همه گرایش‌ها

۲. فرصت‌های یادگیری، محتوای درس و ساختار آن:

فصل اول: جامعه‌شناسی چیست؟

- تعریف جامعه و تعریف علم جامعه‌شناسی و اهداف، تنوع و گستردگی آن
- تعریف جامعه‌شناس و نقش و ویژگی‌های حرفه‌ای‌اش
- جایگاه علم جامعه‌شناسی در میان سایر علوم و مهمترین ویژگی‌های آن

تکالیف یادگیری:

- دانشجویان درباره جامعه و اجزاء و روندهای آن استدلال کنند.
- توضیح دهند علم جامعه‌شناسی چیست و موضوع‌های مورد مطالعه آن چه گستره‌ای دارد.
- بیان کنند نوع نگاه جامعه‌شناختی به پدیده‌ها، چگونه نگاه و دیدگاهی است.
- مهمترین و شناخته‌شده‌ترین جامعه‌شناسان را نام ببرند.

تکالیف عملکردی:

- دانشجویان با مطالعه منابع معرفی شده، در مورد عوامل و زمینه‌های مؤثر بر شکل‌گیری علم جامعه‌شناسی تحقیق کرده و نتایج آن را در کلاس ارائه دهند. دانشجویان دیگر نیز، دانش خود در این زمینه را به اشتراک بگذارند.
- دانشجویان در مورد تفاوت‌های علم جامعه‌شناسی با سایر علوم، یک یادداشت کلاسی یک‌صفحه‌ای تهیه و در کلاس ارائه کنند. دانشجویان دیگر نیز در این زمینه بحث و گفتگو کنند.

فصل دوم: شکل‌گیری علم جامعه‌شناسی

- زمینه‌ها و عوامل مؤثر بر شکل‌گیری علم جامعه‌شناسی
- مفاهیم پایه در علم جامعه‌شناسی
- نقش انقلاب‌های سیاسی، انقلاب صنعتی و عصر روشنگری در ظهور جامعه‌شناسی
- کارکردهای علم جامعه‌شناسی

تکالیف یادگیری:

- دانشجویان، ضمن آشنایی با تعریف علم جامعه‌شناسی، زمینه‌های شکل‌گیری آن را توضیح دهند.
- دانشجویان با فهمی که از زمینه‌ها و عوامل مؤثر بر شکل‌گیری جامعه‌شناسی پیدا می‌کنند، در این باره توضیح دهند.
- دربارهٔ زمینه‌های کاربرد علم جامعه‌شناسی استدلال کنند.

تکالیف عملکردی:

- دانشجویان در مورد نقش عصر روشنگری، انقلاب صنعتی و انقلاب فرانسه در تحقق علم جامعه‌شناسی، با استفاده از منابعی که مدرس معرفی می‌کند، گزارشی تهیه کنند.

فصل سوم: نظریه‌پردازان کلاسیک و مکاتب جامعه‌شناسی

- معرفی پایه‌گذاران علم جامعه‌شناسی و مهمترین دغدغه آنها
- مکاتب اصلی جامعه‌شناسی و آبخور فکری هر یک
- تفاوت کنش و ساختار، و معرفی و بررسی اندیشه‌های مهمترین جامعه‌شناسان کنش‌گرا و ساختارگرا
- تفاوت‌های اساسی بین مکاتب جامعه‌شناسی

تکالیف یادگیری:

- دانشجویان دربارهٔ تفاوت مهمترین بنیانگذاران جامعه‌شناسی توضیح دهند.
- دربارهٔ تمایز دغدغه این بنیانگذاران و نقش جامعه آنها در تفکراتشان استدلال کنند.
- مهمترین مکاتب جامعه‌شناسی را از هم تفکیک کنند.
- مسائل محوری مکاتب جامعه‌شناسی را بشناسند.
- کنش و ساختار را از هم تفکیک کرده و دربارهٔ نقش آنها در شکل‌گیری و تداوم جامعه استدلال کنند.

تکالیف عملکردی:

- دانشجویان به دو گروه تقسیم شوند (طرفداران کنش و طرفداران نظریه). سپس این دو گروه، در مورد اهمیت هر کدام در شکل دادن به جامعه با هم بحث کنند.
- بصورت گروهی یک نظریه پرداز را انتخاب کنند و یک موضوع اجتماعی از جامعه ایران را براساس آن نظریه پرداز انتخاب کرده و در کلاس، از زوایه او تحلیل کنند.
- دانشجویان با ترسیم یک چارت، مکاتب و صاحب نظران اصلی جامعه‌شناسی را بصورت شماتیک ترسیم کنند.

فصل چهارم: نقش فرهنگ و ارزش‌های فرهنگی در جامعه

- تعریف فرهنگ، اجزاء و مختصات آن
- نقش فرهنگ در شکل‌گیری و تداوم یک جامعه
- نقش فرهنگ در مبادلات میان فردی، تشکیل نظام خانواده، مباحث آموزشی و مناسبات ملی، و قومی و بین‌المللی
- رابطه فرهنگ و هویت
- اهمیت و ضرورت پابندی به ارزش‌های فرهنگی در یک جامعه

تکالیف یادگیری:

- دانشجویان فرهنگ را تعریف و در مورد اجزای آن استدلال کنند.
- دانشجویان به اهمیت و ضرورت فرهنگ در زندگی اجتماعی پی برده و در مورد حفظ آن استدلال کنند.
- دانشجویان در مورد رابطه فرهنگ و هویت و نقش آن در استقلال سیاسی، اجتماعی و بین‌المللی توضیح دهند.
- پیامدها و دستاوردهای پابندی به ارزش‌های فرهنگی در یک نظام اجتماعی را بیان کنند.

تکالیف عملکردی:

- دانشجویان در مورد یکی از حوزه‌های اصلی فرهنگ مانند، سینما، موسیقی، آداب و رسوم، زبان و ادبیات در کلاس، یک ارائه داشته باشند و برای سایر دانشجویان کلاس در مورد این حوزه هنری در جامعه و حفظ آن توضیح دهند.

فصل پنجم: جامعه معاصر و جامعه سنتی

- تعریف دورکیم از انسجام مکانیکی و انسجام ارگانیکی
- تفاوت‌های اساسی جهان مدرن با جهان سنتی
- مهمترین عوامل پیش‌برنده در جهان مدرن
- مهمترین عوامل نظم‌بخش و نگهدارنده جهان سنتی

تکالیف یادگیری:

- دانشجویان درباره جامعه سنتی و مدرن براساس مباحث دورکیم در مورد جامعه مکانیکی و جامعه ارگانیکی توضیح دهند.
- درباره نقش نقش دین در انسجام‌بخشی به جامعه در دنیای مدرن و سنتی استدلال کنند.
- در باره نقش دولت و اقتصاد در جامعه سنتی و مدرن استدلال کنند.

تکالیف عملکردی:

- دانشجویان یک موضوع با محوریت تفاوت‌های سنت، مدرنیته و پست‌مدرنیته و مهمترین عوامل پایدارکننده در این دوره‌های تاریخی انتخاب کرده، گزارش آن را تهیه کنند و درباره آن در کلاس توضیح دهند.

فصل ششم: اجزای نظام اجتماعی و رابطه آنها به همدیگر

- چهار خُرده‌نظام اصلی در نظام اجتماعی
- معرفی و ارتباط بین خُرده‌نظام‌های اجتماعی، اقتصادی، فرهنگ و شخصیت
- اصلی‌ترین ساختارهای یک نظام اجتماعی
- کنش متقابل روزمره و ضرورت فهم آن

تکالیف یادگیری:

- دانشجویان بتوانند چهار خُرده‌نظام اصلی اجتماعی را بشناسند و از هم تفکیک کنند.
- درباره عملکرد این چهار خُرده‌نظام توضیح دهند.
- درباره رابطه میان خُرده‌نظام‌های اجتماعی چهارگانه توضیح دهند.
- درباره ساختارهای اصلی شکل‌دهنده جامعه و نگهدارنده آن استدلال کنند.
- درباره کنش متقابل روزمره و اهمیت و ضرورت مطالعه پیرامون آن را توضیح دهند.

تکالیف عملکردی:

- دانشجویان بصورت گروهی، در کلاس در مورد خُرده‌نظام‌های اجتماعی و نقش آنها در حفظ جامعه استدلال کنند و در مورد علایق خود به ساختار و کنش و نقش آنها در شکل‌گیری جامعه بحث و گفتگو کنند.

۳. راهبردهای تدریس و یادگیری

- سخنرانی‌های مدرس در هر جلسه
- پرسش و پاسخ با دانشجویان در هر جلسه
- مطالعه، تعامل و بحث جمعی دانشجویان در هر جلسه
- ارزیابی دانشجویان از تکالیف انجام‌شده توسط دانشجویان دیگر از طریق پرسش و پاسخ مستقیم از دانشجو
- کنفرانس‌های دانشجویی در رابطه با برخی موضوعات درس
- بررسی و ارزیابی گزارش‌های تهیه‌شده کلاسی
- استفاده مدرس از مواد آموزشی مانند فیلم، اسلاید، عکس و... متناسب با موضوع جلسه
- تهیه پاورپوینت در برخی از جلسات کلاس

۴. منابع آموزشی

منبع اصلی:

- ۱- گیدنز، آنتونی و بردسال، کارن (۱۳۸۹). جامعه‌شناسی. ترجمه حسن چاووشیان، تهران: نشر نی.

منابع فرعی:

- ۱- برگر، پیتز (۱۳۹۲). دعوت به جامعه‌شناسی. ترجمه رضا فاضل، تهران: نشر ثالث.
- ۲- شارون، جوئل (۱۳۸۶). ده پرسش از دیدگاه جامعه‌شناسی. ترجمه منوچهر صبوری، تهران: نشر نی.

۵. راهبردهای ارزشیابی یادگیری (پیشنهادی)

ارزشیابی آغازین: به منظور تعیین سطح اطلاعات علمی پیش‌نیاز در این درس، قبل از شروع فعالیت‌های آموزشی انجام می‌گیرد.

ارزشیابی تکوینی: ۷ نمره

- ۴ نمره حضور در کلاس و مشارکت فعال در بحث‌ها

- ۳ نمره به منظور بررسی میزان جدیت دانشجویان در مطالعه منابع و بازخورد میزان یادگیری (هر جلسه بصورت تصادفی از چند

نفر خواسته می‌شود که مطالب جلسه قبل را توضیح دهند و مهمترین نکات آن را بیان کنند)

ارزشیابی پایانی: ۱۳ نمره

- ۵ نمره انجام تکلیف درسی و ارائه آن بصورت گزارش‌های کلاسی

- ۸ نمره امتحان پایان‌ترم

Portfolio:

مجموعه کارهای فردی و گروهی اعم از گزارش‌های تحلیلی، یادداشت‌ها، تکلیف درسی و... که در پوشه کار دانشجوی ثبت و

بایگانی می‌شود.